

močnejšimi in slabejšimi ter povzdigne vsestranski blagor širokih krogov prebivalstva.

Z ozirom na težka davčna bremena revnejših ljudskih slojev je potrebna časa primerna preosnova davčnega sistema in pristojbin in odškodnina občinam za izvrševanje raznih poslov v prenesenem delokrogu.

Sedanja izredno slovesna prilika pa nam daje pogum, da Vašemu veličanstvu tolmačimo čustva in želje celokupnega slovenskega naroda ter govorimo tudi v imenu izvenkranjskih Slovencev, kateri vsled neugodnih jim razmer ne morejo stopiti pred prevzvišeni vladarski prestol.

Božja previdnost je privedla mali slovenski narod pod mogočno okrilje Habsburškega orla ter ga priklenila z nerazrušnimi vezmi zvestobe in udanosti do presvetle vladarske rodovine, da ni utonil v šumečih valovih političnih in narodnih bojov, temveč se povzdignil do narodnega življenja in zavesti svojih pravic do obstanka.

Vzlasti pod modrim in blagim vladarstvom Vašega veličanstva so se raztrgale one spone, katere so ovirale razvoj slovenskega naroda, da se je med Slovenci začelo razširati in ukoreninjati ono blagodejno čustvo, ki vspodbada in osrčuje vsak narod k požrtvovalnemu in vstrajnemu delu za višje namene človeštva po načelih, katere je Bog zapisal narodom v srca.

Slovenci pa, ki bivajo izven Kranjske na Štajarskem, Koroškem, Primorskem in v Istri in tvorijo večino slovenskega naroda, še danes niti približno ne uživajo narodne enakopravnosti v šoli, uradu in javnem življenju, katero jim jamči člen XIX. državnega temeljnega zakona.

Slovenskemu jeziku so vzlasti na Koroškem in Primorskem zaprta vrata celo v ljudske šole, tako da se leto za leto v obmejnih slovenskih pokrajinah mladina odtuja svojim slovenskim roditeljem. Brezozirno izrabljajo narodne večine v izvenkranjskih pokrajinah svojo moč z očitnim namenom uničiti individualnost — slovenskih manjšin.

Vzpričo teh razmer je slovensko ljudstvo prišlo do prepričanja, kateremu se pridružuje tudi deželni zbor kranjski, da si ne pripori preje svojih narodnih pravic, nego da se vse slovensko ozemlje združi v jedno upravno celoto; želimo, da dobi za svojo mladino slovenske ljudske in srednje šole ter slovensko vseučilišče z bogoslovno,

pravoslovno in modroslovno fakulteto v Ljubljani. Le dobra narodova vzgoja na podlagi materinskega jezika in verskega prepričanja, zlasti v ljudski šoli, omogočuje in pospešuje vsakemu narodu duševno izomiko in gmotni napredek, jamči narodni obstanek, odpira vire novih močij v korist in slavo skupne države ter utrjuje ljubezen do vladarja in domovine.

Vaše cesarsko in kraljevo apostolsko veličanstvo!

Ponavljamo iskreno željo, da se ublažijo nasprotja raznih narodov v državi, ter prosimo vsemogočnega Boga, da ob petdesetletnici vladanja Vašega veličanstva vsi narodi kot bratje stopijo pred ces. prestol ter svojemu najboljšemu očetu v zahvalo za mnogoletno ljubezen in skrb poklonijo narodno spravo kot dar.

Srca darova obračamo do neba z gorečimi prošnjami, da Bog ohrani predrago življenje Vašega veličanstva še mnogo, mnogo let v slavo veliki državi v srečo in blagor vseh njenih narodov.

Bog blagoslovi Avstrijo! Bog živi in ohrani Vaše veličanstvo!

Politični ogled.

Avstrijske dežele.

Dunaj. Nj. veličanstvo svetli cesar se jutri vrnejo iz Budapešte. — Parlamentarna komisija državnega zbora se snide prve dni prihodnjega tedna, državni zbor pa bržčas dne 15. marca, da zvoli delegate, ki se v Budapešti zberejo koncem aprila. — Vedno se slišijo glasovi, da Gaučevo ministerstvo v kratkem odstopi.

Češko. Ko je deželni maršal govoril v deželnem zboru o cesarjevi 50-letnici, so vsi poslanci stali, samo Wolf, ki je spet po svoje tulil, in njegovi 4 tovariši so obsedeli. — V soboto so vsi Nemci dali dež. zboru slovo, ko se je začela adresna razprava.

Štajarsko. Če Ljubljanci, kakemu nemškemu dijaku pokažejo kriv prst, potem vse nemštvo zakriči. In zoper nedolžne Ljubljance se je graški mestni svet izrekel prav surovo.

Kranjsko. Slov. deželni poslanci so vsprejeli Žitnikov adresni načrt razun točke o zedinjeni Sloveniji. — Dež. zbor je obljubil za slov. vseučilišče 250.000 gld., nato se je dne 28. febr. zaključil.

Primorsko. Za vso Goriško se ustanovi mizarska zadruga. — Tržaški deželni

zbor je glavar pismeno zaključil. — Lah si želijo svoje vseučilišče v Trstu.

Ogersko. V spomin na postav 48. leta se ustanovi narodni praznik na dan 11. aprila. — Po vseh koncih in krajih preganjajo socialne demokrate, ki šuntajo kmete, ali to bo malo pomagalo. — Za Zolo so madjarski framasoni nabrali nad 30.000 gld.

Vnanje države.

Rim. Sv. očetu so ob 20-letnici vladanja naš svetli cesar častitali; na to so sv. oče podelili blagoslov našemu cesarju in vsej vladarski hiši.

Francosko. Po Zolini obsodbi je zbornica poslancev skoro enoglasno izrekla zaupnico ministerstvu. Židovi so spet pogoreli!

Nemško. Žid Nataniel Rotsild je dobil od cesarja pruski kronin red. Za kake zasluge? — Ako državni zbor ne vsprejme predloga o povečanju mornarice, se bojdja razpusti.

Grško. V soboto zvečer sta dva lopova šestkrat ustrelila na kralja Jurija, ko se je peljal s sprehoda, ne da bi ga zadela. Pač pa sta ranila enega vojaka in oba konja. Vse pošteno ljudstvo je vsled tega razjarjeno. Enega lopova so že prijeli.

Cerkvene zadeve.

Knezoškofu Jakobu v slovo!

(Iz Ljubljane, koncem svečana).

„Ecce, sacerdos magnus!“

Bridka žalost je zavlada po kranjski deželi, ko se je v adventu raznesla novica, da zgubimo svojega ljubljenejšega višjega pastirja, ker pojdejo za knezonadškofa goriškega. Stopila so nam pred oči vsa dela uzornega apostolskega moza, s katerimi je v 13 letih svojega vladanja med nami našo deželo vso prenovil in pomladil. Vsakdo je upal, da pojde tako še nekaj let naprej, a kar nakrat se zasliši glas: «Knezoškof nas zapuste!» Ne morem opisati čustev, ki so navdajale mnoga srca takoj v prvih hipih, ko se je ta novica zvedela.

A previdnost božja tako hoče, in njej se moramo ukloniti. Dovoli, dragi «Slov. Gosp.», da po tebi naznam slovenskemu svetu, koliko se imamo Kranjci zahvaliti prevzvišenemu g. knezoškofu, katerega nam je dala zelena Štajarska. Saj s tem poveljaš jednega najblajših, najvrednejših svojih ožjih rojakov!

Novica svet prošine, že Leon je umrl,
Vladar že svete cerkve, zatisnil je oči;
Novica druga svet prošine, njegov naslednik
Na rimskem že prestolu, vladar zdaj nov sedi.

Te vrstice smo takrat poznali. Marsikdo bi moral reči: Čudno, da se niso izpolnile.

A ko se papež v konzistoriju dvigne iz prestola, ter zapoje s krepkim glasom slavospev «Veni sancte Spiritus!», smo si pa vsi mislili, to še ni starček, vladal bo še sv. cerkev mnogo let. In vse druge obrede opravil je s tako letančenostjo in gibčnostjo, da nikdo ne bi bil mislil, da je že videl 80 spomladij. Da bi jih še mnogo, mnogo doživel! — To so bile iskrene, vroče želje, ki so nam vsem polnile srca, ko smo z glasnimi «Evviva» pozdravljali Leona, vrnivšega se od konzistorija v svoje zasebno stanovanje.

Pozneje imel sem še večkrat sladko veselje in laskavo čast, biti pri Leonu XIII., klečati pred njim, mu poljubiti svetinjo na nogi, z njim govoriti, to so občutki, kojih rajsko radost vé ceniti le tisti, ki jih je že užival.

A posebno ene slovesnosti ni moči pozabiti. Bilo je leta 1891. dan sv. Mihaela. V Rimu so sklenili slovesnost tristoletnice sv. Alojzija. Iz vsega sveta so se napovedale procesije za oni dan v Rim. Največ je bilo Francozov. Da bi slovesnost povzdignil, od-

ločil se je Leon XIII. maševati v cerkvi sv. Petra pred vsemi romarji.

Zgodilo se je tako. Papeževa sv. maša v cerkvi sv. Petra — to je za Rimljane nekaj izvanrednega; kaj še le za nas, ki take svečanosti še nismo videli.

Ob takem dnevu je že na vse zgodaj šumenje in vrvenje pri Vatikanu, okoli cerkve sv. Petra. Komaj se ob zori četvera sprednja vrata odprejo, že planejo tisoči v cerkev, da bi si le zagotovili in izbrali kak pripraven prostorček. Proti osmim dospemo na trg Sv. Petra; 3 stotnije vojakov skrbijo za red, stražijo uhod; nikdo ne more v cerkev, ki nima ustopnice. Voz za vozom, v neštevilni vrsti, pripelje vernikov ogromno množico. A koliko jih še le pride peš!

Gremo v cerkev. Polna je že. Dobro, da smo si prostore že prej naročili; za nas so bili odmenjeni na desni, prav blizu baldahina, ki se dviguje nad grobom sv. Petra.

Cerkve je bliščala in žarela v svitu in krasoti, da kaj enacega še niso zlele moje oči. To je čudovito, to je nebeško lepo. In tolika množica ljudi! Gnječa je bila grozna, pritisk od vseh strani neznosen. In gnječa v cerkvi sv. Petra, to kaj pomeni! Pomisliti je le treba, da obsega cerkev 80.000 ljudi, in isti dan je bila do zadnjega kotička polna.

Le nekaj minut čakamo. Hipoma zado-

nijo fanfare. Vse se ozre proti kapeli Sv. R. Telesa, skozi njo pride Leon.

In res. Že ga vidimo nesti na visokem prestolu. «Evviva il Papa-Ré!» Živio papež-kralj! Ta klic je silovito zagromel, ko so množice zagledale Leona. In dokler niso prinesli papeža do konfesije (groba sv. Petra), donelo je po cerkvi, donelo, da se je treslo ogromno zidovje, s katerim je duhoviti Mihael Angelo proslavil sv. cerkev in svoje ime. — Vse utihne. Leon izstopi iz prestola. Gre k oltarju, se obleče za sv. mašo. Streže mu pet kardinalov, okrog oltarja je zbranih še 25 kardinalov in blizu 50 škofov. Kako lepo in velečastno je videti naslednike sv. apostolov v njih dražestnih oblekah!

Sv. maša se začne. Po cerkvi se razlegajo krepki glasovi odličnih pevcev sikstinske kapele; petje je angeljsko lepo.

Pride povzdigovanje. Skrivnostna tihota vlada po velikanskem svetišču. Bil je to nekako bajen, svet trenotek. Ravno med povzdigovanjem sinejo zlati solnčni žarki skozi kupolo v cerkev. Leona obdaja njih leskeča svetloba. V solnčnem svitu povzdigne sveto kri Onega, kojega tako slavno namestuje na zemlji.

To je bil čudapoln prizor. Verniki si brišejo solze — ta pogled jih je preveč ganil. Po cerkvi pa se čuje šumenje, kakor da bi

I.

Dne 24. jan. 1884 je zatisnil oči sivolasi knezoškof dr. Janez Krizostom Pogačar. Tedaj so bile oči vseh uprte v tedanjega stolnega kanonika in semenškega vodjo, dr. Janeza Gogalo, kot novega škofa. Vse se ga je veselilo, ker bil je v resnici duhovnik po Srcu Jezusovem. In res je bil dne 28. aprila istega leta od presv. cesarja imenovan knezoškofom ljubljanskim. A ta novica mu je došla na smrtno postelj. Šest dni pozneje, 4. maja, ga je poklical Bog k sebi.

Vsa škofija je žalovala nad to bridko izgubo, in vse se je vpraševalo: »Kaj pa bo zdaj?« Malo pred kresom pa se je raznesla vest, da je ljubljanskim škofom imenovan kancelar sekovske škofije, dr. Jakob Missia, štajarski Slovenec. Nočem prikrivati, kak utis je to naredilo skoro splošno po kranjski deželi. Kranjci smo bili vajeni škofovega sosedom pošiljati; v tem slučaju pa smo mi soseda dobili. Ni čuda, da je bil ta vtis mnogim neprijazen, zlasti ker je bila oseba novoimenovanega knezoškofa na Kranjskem manj znana.

Žal, da se je ta nezaupnost ohranila še par let po slovesni intronizaciji v Ljubljani. A vendar so se srca i duhovnikom i vernemu ljudstvu višjemu pastirju nasproti vedno bolj odpirala. Najboljši, najbolj goreči in delavni duhovniki so poudarjali zopet in zopet: »Hvala Bogu, da nam je dal takega škofa! Ravno takega smo na Kranjskem že davno potrebovali!« Duhovniki in ljudstvo, vse se je trudilo o vsaki priložnosti, zlasti o sv. birmi po deželi pokazati ljubljenu višjemu pastirju odkritosrčno ljubezen in sinovsko udanost. In vendar se je govorilo z žalostjo, da se prevzvišeni knezoškof med nami ne čutijo popolno domačih, da nam celo popolno ne zaupajo. Kolikokrat se je v najboljših duhovskih krogih to obžalovalo!

A kar nakrat se je zacelila i ta rana! Med slovenskim katoliškim shodom so knezoškof v ljubljanski stolnici v izbornem govoru omenili tudi: »Moja duhovščina je z menoj; mi vsi skupaj smo jedno!...« Ta slovesna izjava je naše duhovnike tako razveselila in navdušila, da kar niso mogli duška dati svojim radostnim srčnim občutkom. Takoj po onem cerkvenem govoru sem bil v nekem obilnem zboru domačih kranjskih duhovnikov. »Ali si slišal, kaj so nam škof povedali?« tako so se vsi oveseljeni povpraševali. »Da, te izjave smo pričakovali od njih in si jo že dolgo želeli. Škof nam zaupajo! Da, škof so z nami in mi smo z njimi. Nobena sila nas ne razdruži. Mi zaupamo škofu in škof zaupajo nam; te izjave smo

v temnem gozdu veter pihljaj; ihtenje je, znamenje presunljivih občutkov v globočinah srca.

Mine sv. maša. Leon poklekne pred oltar, ter moli one molitve po sv. maši, katere je sam upeljal, »za prostost in povišanje naše matere, sv. cerkve«.

Glas je kreposten, daleč po cerkvi odmeva. Kako ganljivo je Leona slišati moliti, to pove občna sodba vseh, ki so ga že čuli, glasi se: »Tako moli svetnik...«

Oltar nad grobom sv. Petra stoji visoko. Zato je Leona pri sv. maši takrat lahko vsak prav razločno videl; posebno mi v bližini smo z neizrečenim veseljem opazovali sv. očeta.

Leon se nam je zdel takrat posebno čvrst. Nobene slabosti ni bilo na njem opaziti. Starček je sicer, a božja milost ga z zdravjem in krepostjo posebno blagruje. ...

Ko so ga nesli zopet iz cerkve, ni bilo navdušenim klicem in prisrčnim prizorom ni konca, ni kraja. In z veseljem se je oziral Leon po svojih zvestih vernikih, blagoslavljal jih je s tresočo se roko.

O Bog, usliši vroče želje, ki so nam polnile takrat srca, in molitve, koje smo opravili za sv. očeta! ...

Neizbrisljiv, nepozabljen dan je bil to. To premore častitljiva prikazen Leona XIII. Dr. M.

bili potrebni. Hvala Bogu, dobili smo jo!« Neki duhovnik je dostavil: »Ko bi prevzvišeni g. knezoškof nič družega ne povedali na katoliškem shodu nego to, da nam zaupajo, zadosti bi bilo, da bi z radostnim srcem vrnili se s shoda na svoj dom«. In vsi tam zbrani duhovniki smo tovarišu odkritosrčno pritrdili. (Dalje prih.)

Gospodarske stvari.

Kako shraniti poletne sadeže za zimo?

Marsikateri ljubitelj svežih in kislih jedil toži, da te po zimi ne rastejo in jih težko pogreša. Morda mu ustrezemo z nekaterimi nasveti, kako naj se razno sočivje pripravi in shrani, da ono nepokvarjeno lahko uživamo v pustem zimskem času.

Najlažje nam je pač shraniti hren, katerega korenine v poznej jeseni izkopljemo in v kleti v vlažno ali ne mokro prst zakopljemo. Tukaj lahko vztraja celo par let, da je pri rokah zlasti kot prikuha mastnim jedilom. Pa tudi kot zdravilo se hren mnogokrat nasvetuje in rabi.

Težko pogreša se po zimi solate. Temu se pomaga, ako se preskrbi v kleti na posebnem prostoru nasutega peska, v katerega se v jeseni nasadi endivije z vrta. Seveda se mora paziti, da se presaja v suhem vremenu, sveža, nepremrznjena, da se nasadi toliko narazen, da se ne dotika jedna druge in da je klet primerno topla. Tudi je potrebno za daljšo ohranitev nekaj svetlobe, čemur se ustreže, ako se ta »gredica« napravi blizu okna. Ta trud se obilno poplača, ker solata endivija — vsaj boljše vrste — je gotovo najslastnejša in najzdravejša jed — vsaj po zimi.

Pozabiti ne smemo na peso in redkev, kateri sadeži dajo okusno prikuho ali surovi zdravo jed. Obe se morata spravljati v jeseni le ob suhem vremenu in zagrniti vsaj deloma s suho prstjo. Le tako spravljene sadeži ne bodo gnili, pa tudi ne preveč poganjali, da vstrajajo sveži in okusni čez celo zimo. Pesa se rabi ob praznikih in sicer kuhana ter kot solata napravljena za »desert« ali pomizek, redkev pa prav dobro služi posebno v postnem času. Surova narezana ali naribana, s kisom in domačim oljem pripravljena, brez te jedi bi na kmetih niti — posta ne bilo! Seveda moramo tudi pri teh obeh skrbeti za dobro vrsto, ki daje okusen sad.

Prav okusno solato daje tudi sveže zeljate glave, katere ob enem s stebлом se naj v kleti narobe obrnjene za kakšen drog obešijo. Tako obešene baje ne gnijejo, ter da se obdržijo dolgo časa. Kadar se glava porabi, naj se steblo vsadi v vlažno prst, ako je pognala, velja v spomladi za saditev semena, če ne, pa se odstrani. (Konec prih.)

Sejmi. Dne 5. marca v Poličanah (za svinje), v Slov. Gradcu in Brežicah (za svinje). Dne 7. marca v Št. Petru pod Sv. gorami, v Mariboru (tudi za konje) in v Poličanah. Dne 8. marca na Pilstanju. Dne 9. marca v Imenem (za svinje). Dne 10. marca v Kapelah, Orešju, Kostrivnici, na Bregu pri Ptuj (za svinje), v Št. Juriju pod Taborom, v Dolu, Štrassu in Spodnji Polskavi.

Dopisi.

Iz Slavonije. (Bisernomašnik Strossmayer.) Leto 1898. se sme zvati po pravici jubilarno leto. V njem obhaja sv. oče Leon XIII. biserno mašo in dvajsetletnico papeštva, presvetli cesar pa petdesetletnico vladanja. A Slovani slavimo v tem letu še tretjega jubilaranta, moža, katerega je pokojni papež Pij IX. imenoval v navzočnosti kardinalov »apostola«, in katerega zove sedanji papež Leon XIII. svojega »ljubljenca«.

In ta mož, dika hrvaškega naroda, je prevzvišeni djakovski škof Jos. J. Strossmayer. Svojo biserno mašo je obhajal dne 16. februarja. Ta dan je bil slovesen za ves hrvaški narod, skoro za vse Slovane.

Posebno slovesno se je obhajala biserna maša v Djakovu. Od vseh strani škofije so došle deputacije, ki so se poklonile prevzvišenemu vladiki. Mesto je bilo v zastavah. Na predvečer je bilo razsvetljeno, in meščanstvo je počastilo visokega jubilarja z bakljado in godbo. Dne 16. febr. ob 9. uri je bil slovesni vhod v cerkev. Med belooblečenimi deklicami, solsko mladino in raznimi društvi se podaj prevzvišeni škof v krasno stolnico, da ob navzočnosti vseh javnih oblastij in velikanski asistenci slovesno daruje biserno mašo. Dasi ima stolnica prostora za 7000 ljudi, vendar je danes veliko pretesna; kajti na tisoče vernikov je došlo od daleč in blizu počastit prevzvišenega bisernomašnika. Po evangeliju se prebere papeževo pismo, s katerim podeljujejo prevzvišenemu škofu sveti palij, redka čast, ki se deli sicer le nadškofom. Nato spregovori prevzvišeni jubilar izpred oltarja o ljubezni nasproti Bogu, cerkvi in narodu, priporoča vrhovnega poglavarja sv. cerkve in sebe molitvi vernikov in omeni končno svojo srčno željo, pred smrtjo še ustanoviti deško semenišče, da zagotovi tem potom škofiji naraščaj vnetih duhovnikov.

Prevz. škof Strossmayer je 58. slavonski škof, a smelo smemo trditi, da tolike časti in slave hrvaški narod ni skazoval nobenemu njegovih prednikov. Visoki jubilar pa tudi zasluži ta lavorov venec, katerega mu spleta ob biserni maši njegov hvaležni narod hrvaški. Kajti neprecenljive so njegove zasluge za narod hrvaški. Kar je vam Štajarcem Slomšek, Kranjcem Bleiweiss, Korošcem Einspieler, vse to v veliko višji meri je prevz. vladika Strossmayer narodu hrvaškemu. Zato ga nam ljubi Bog ohrani še mnogaja leta!

Iz Jarenine. (Inštalacija.) Žalostna je bila Jarenina, ko je meseca novembra l. l. izgubila svojega vzornega dušnega pastirja Jožefa Fleka, sedaj prosta ptujskega. Ali čez tri mesece se je ta žalost v veselje spremenila, ko je dobila mladega in čilega ter gorečega novega dušnega pastirja v osebi č. g. Jožefa Čížek-a, prej kaplana pri Sv. Magdalen v Mariboru.

V nedeljo, dne 13. febr. je strelba že na vse zgodaj oznanjala dan inštalacije. Prišli so preč. g. kanonik dr. Iv. Mlakar, ki so v krasnem govoru novega župnika vpeljali v tukajšnjo pastirsko službo. Razložili so nam vzvišeno službo novega gosp. župnika. Na jeziku imajo božjo besedo, t. j. dolžnost in pravico oznanjati božjo besedo in ljudstvo učiti v verskih resnicah. Na rokah imajo milosti, ker bodo z njimi delili sv. zakramente in z njimi milost božjo. V srcu pa hranijo voljo božjo, t. j. učili nas bodo njo spolnjevati. Po tem so novi gosp. župnik ob obilni asistenci služili prvo sv. mašo za svoje župljane.

Opoldne smo se zbrali v župnišču, kjer so nas lepo pogostili novi gosp. župnik. Govorilo se je tudi mnogo napitnic; preč. gosp. kanonik dr. Mlakar so v navdušenih besedah napili sv. očetu, presvetlemu cesarju in mil. knezoškofu, novemu gosp. župniku in patronu jareninske župnije.

Iz celjske okolice. (Po zmagi v Veliki Pirešici.) V številku 5. »Slov. Gospodarja« se je veselo naznanilo, da so dne 26. in 27. jan. katoliški Slovenci pri občinskih volitvah obširne občine Velika Pirešica v vseh treh razredih zmagali. Pri-ljubljeni nam »Slov. Gospodar«, naznani še vsem vrlim Slovencem lepe Savinjske doline, da so pri omenjeni volitvi značajni Slovenci vse nemškarje Vrvegove stranke iz poprejšnjega občinskega zastopa, od 24 jih 21 izbacili, ter občinskemu odboru vendar enkrat novo narodno lice napravili.

Med »pogorelci« sta tudi poprejšnji župan Franc Rehar in njegov sorodnik Ježovnik, oba velika Nemca in zvesta prijatelja celjskih